

SOCIAAL ECONOMISCHE RAAD

NOORD-NEDERLAND

Jaarverslag 2020

Maart 2021

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Adviezen	4
Governance SW-bedrijven.....	4
Middellange termijn advies nationale SER.....	4
Internationale arbeid.....	6
Pilot Energietransitie	7
3. Bijeenkomst in 2020	8
Webinar: Werken voor en na corona	8
4. Samenstelling Sociaal Economische Raad 2020.....	9
5. Financiën.....	10
Begroting en realisatie 2020 (voorlopig).....	10

1. Inleiding

Zoals voor veel organisaties is ook het werk van de SER Noord-Nederland (SERNN) beïnvloed door de Coronacrisis. Dit heeft onder meer betekend dat we in het afgelopen jaar, in oktober, slechts één themabijeenkomst hebben georganiseerd in de vorm van een webinar. Dit betrof een doorgeschoven geplande fysieke bijeenkomst van juni.

De SERNN adviseert van oudsher de noordelijke provincies en gemeenten over het sociaaleconomisch beleid, hoewel de focus de laatste tijd vooral op adviestrajecten in de provincie Groningen liggen vanwege het feit dat deze provincie een structurele financiële bijdrage aan onze exploitatie. De andere subsidiënt is de nationale SER. Het afgelopen jaar hebben we voor het eerst in gezamenlijkheid met de andere regionale SER'en advies aan de nationale SER uitgebracht ten behoeve van hun in voorbereiding zijnde middellange termijn advies.

In hoofdstuk 2 gaan we in op de afgeronde en lopende adviestrajecten in 2020. Dit betreft o.a. de adviestrajecten over de sociale werkvoorziening in Groningen, internationale arbeid, het middellange termijn advies van de nationale SER en de pilot Energietransitie en Arbeidsmarkt.

In hoofdstuk 3 wordt ingezoomd op de in 2020 georganiseerde bijeenkomst rond adviezen van de WRR en de Commissie Borstlap.

In de hoofdstukken 4 en 5 wordt respectievelijk ingegaan op de samenstelling van de Raad en de financiële verantwoording.

2. Adviezen

Governance SW-bedrijven

Op donderdag 25 juni is het advies '*De governance structuur van de Sociale Werkvoorziening, Participatie van de kwetsbare groep op de arbeidsmarkt*' aangeboden aan mevrouw Carine Bloemhoff (voorzitter Arbeidsmarktregio Groningen en wethouder gemeente Groningen) en gedeputeerde Tjeerd van Dekken van de provincie Groningen. Hoewel dit advies vanuit maatschappelijke betrokkenheid door de provincie is gevraagd, is het advies vooral gericht aan de gemeenten.

Belangrijke gesignaleerde knelpunten in het advies zijn onder meer de tegenvallende effecten van de Participatiewet sinds de invoering in 2015, het niet gelijkmatig profiteren door alle regio's van de economische groei en het ontbreken van informatie over de doelgroep en te weinig zicht op de kenmerken en kwaliteiten van de ingeschreven kandidaten. Een evaluatie van het Sociaal en Cultureel Planbureau heeft aangetoond dat baankansen voor mensen in kwetsbare posities sinds 2015 zijn afgenomen, ondanks de economische groei van de laatste jaren.

In het advies heeft SER Noord-Nederland zes oplossingsrichtingen beschreven. De eerste oplossingsrichting betreft een gemeenschappelijke lobby van provincie, gemeenten en sociale partners om de fundamentele problematiek van de onderkant van de arbeidsmarkt aan te kaarten op rijksniveau. Daarnaast zijn er vijf oplossingsrichtingen die binnen en door de regio zelf opgepakt kunnen worden. Deze vijf oplossingsrichtingen, die in samenhang uitvoerbaar en nodig zijn, gaan over het behoud het goede van het oorspronkelijke gedachtengoed WSW; het ontwikkelen van een gemeenschappelijke visie over de ondersteuning van de doelgroep; het vereenvoudigen van het bestaande instrumentarium; het experimenteren buiten de gebaande paden én het organiseren van werk over organisaties heen. De SERNN bepleit in het advies dat voor het goed uitvoeren van de voorgestelde oplossingsrichtingen samenwerking in de regio tussen de verschillende bestuurslagen van groot belang is.

Adviescommissie

Prof. Sietske Waslander (voorzitter, lid deskundige)

Renate Westdijk (lid namens MKB Nederland Noord t/m 31/12/2019)

Arnoud Hoogsteen (lid namens FNV)

Herman Bloupot (secretaris)

Middellange termijn advies nationale SER

Onder de titel "*Meer aandacht voor brede welvaartsgroei in alle regio's*" hebben de SER'en van Brabant, Noord-Nederland, Overijssel en Zeeland aangegeven dat de landelijke SER het streven naar een brede welvaartsgroei centraal moeten stellen in haar sociaaleconomische advies voor de nieuwe Kabinetsperiode. Dit gezamenlijke advies is op 19 november in een virtuele bijeenkomst aangeboden aan SER-voorzitter Mariëtte Hamer.

De regionale SER'en constateren dat het huidige landelijke beleid vaak teveel toegesneden is op de situatie in dichtbevolkte gebieden, zoals de Randstad. Zo pakt bijvoorbeeld de huidige bekostigingsmethodiek in de zorg en in het onderwijs niet gunstig uit voor de dunbevolkte regio's. Daarom houden de SER'en een pleidooi om bij de vaststelling van het landelijke beleid meer rekening te houden met specifieke karakteristieken van de verschillende regio's.

Drie speerpunten

In het advies staan drie speerpunten centraal: structurele inzet op een duurzame economie, een wendbare en inclusieve arbeidsmarkt en extra aandacht voor de kwaliteit van leven. Het streven naar een meer gelijke brede welvaartsgroei loopt als een rode draad door het advies. Bij brede welvaart gaat het niet alleen om sociaaleconomische groei, maar nadrukkelijk ook om welzijn en ecologische ontwikkelingen. Er is pas sprake van brede welvaartsgroei als er op al deze drie aspecten positief wordt gescoord.

1) Duurzame ontwikkeling

Op het gebied van duurzame ontwikkeling roepen de SER'en op tot een voorspelbaar en consistent landelijk beleid, waarbinnen de regio's en ondernemers hun duurzame projecten en plannen kunnen ontwikkelen. Deze maatschappelijke transitie vergen het uiterste van de regionale arbeidsmarkten. Er zullen niet alleen meer arbeidskrachten nodig zijn, maar er worden van medewerkers ook andere competenties vereist. Er zijn diverse fondsen aanwezig om werknemers te om-, bij- en herscholen, zodat zij vitaal blijven voor de arbeidsmarkt. Maar in de praktijk is bundeling van fondsen niet altijd eenvoudig. Daarom roepen de regionale SER'en op om regionale pilots met het bundelen van fondsen en regelingen mogelijk te maken.

2) Wendbare en inclusieve arbeidsmarkt

De regionale SER'en verwachten dat de krapte op (delen van) de arbeidsmarkt zal aanhouden, ondanks de huidige coronacrisis. Hooguit zal sprake zijn van een tijdelijke toename van de werkloosheid. Deze krapte is enerzijds een gevolg van de krimpende en ouder wordende beroepsbevolking en anderzijds van de extra vraag naar arbeidskrachten vanwege de grote maatschappelijke transitie. Dit brengt extra uitdagingen voor zich mee voor dunbevolkte regio's, waar (hoger opgeleide) jongeren wegtrekken naar de grote steden. Alle zeilen zullen bijgezet dienen te worden om nieuwe groepen arbeidskrachten aan te boren en bestaande groepen te behouden. Een belangrijke groep vormen de arbeidsmigranten, waarvan inmiddels duidelijk is dat er het nodige schort aan hun arbeidsvoorwaarden en aan hun huisvesting. Om als land of als regio aantrekkelijk te blijven voor de arbeidsmigranten zijn betere en meer uniforme basisvoorwaarden nodig voor deze groep. Daarnaast wijzen de regionale SER'en op het belang van grensarbeid.

3) Kwaliteit van leven

De uitdagingen op het gebied van "kwaliteit van leven" zijn vooral het behoud van een goed voorzieningenniveau, het realiseren van snelle (trein-)verbindingen tussen de Randstad en de regio's en extra aandacht voor werklocaties. Zeker in dunbevolkte gebieden is een goede bereikbaarheid van voorzieningen en van werklocaties van eminent belang, net als de verbindingen tussen steden en dorpen. In het advies wordt bepleit om te investeren in snelle treinverbindingen tussen de Randstad en het Noorden (de Lelylijn) en tussen de Randstad en Zeeland alsmede in de frequente aansluiting via spoorboekloos rijden op steden als Breda en Zwolle.

Goede en goed bereikbare voorzieningen vormen ook een onderdeel van een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. Dit geldt zeker op het gebied van zorg en van basis- en voortgezet onderwijs. Uitgangspunt voor de huidige landelijke bekostigingsregels is het streven naar concurrentie in zorg en onderwijs. De ervaring toont aan dat deze regels een goede zorg- en onderwijssector in de dunbevolkte gebieden ondergraven. Er zou juist meer ingezet dienen te worden op samenwerking van zorg- en onderwijsinstellingen.

Betere regionale verdeling van brede welvaart

Om tot een meer gelijke verdeling van de brede welvaart te komen is extra geld van het Rijk nodig om in deze gebieden de brede welvaart te verhogen. Dit vergt een brede, integrale aanpak. Naast regionaal arbeidsmarktbeleid dient er geïnvesteerd te worden in zaken als gezondheid, leefbaarheid, laaggeletterdheid en armoedebeleid.

Als afsluitend advies geven de SER'en mee om in enkele gebieden ervaring op te doen met een zo'n brede aanpak. Steeds meer vraagstukken op het vlak van economie, arbeidsmarkt, milieu, woningbouw, leefbaarheid spelen zich af in de regio. Alleen door een integrale aanpak van deze vraagstukken en betrokkenheid van alle belanghebbenden zijn structurele oplossingen mogelijk. Dit vraagt om regionaal maatwerk.

Adviescommissie

Prof. Rudy Rabbinge (voorzitter, lid deskundige)

Pieter van de Ban (lid namens VCP)

Prof. Steven Brakman (lid deskundige)

Arnoud Hoogsteen (lid namens FNV)

Ton Schroor (lid namens VNO NCW)

Herman Bloupot (secretaris)

Internationale arbeid

Dit adviestraject is gestart in 2020 en heeft een doorloop naar 2020. Er zijn eerste verkennende gesprekken met een aantal deskundigen gehouden. Om grip te krijgen op het eventuele belang van arbeidsmigratie als mogelijke (deel)oplossing voor de te verwachten arbeidsmarktproblematiek in Noord-Nederland heeft de RUG op verzoek van SERNN een voorstudie hiertoe verricht. In deze studie stonden twee vragen centraal, namelijk:

1. Wat zijn de huidige internationale en interregionale stromen studenten en werknemers in (Noord-) Nederland.
2. Wat zijn de verwachte knelpunten op de Noordelijke arbeidsmarkt op korte - en lange termijn.

De belangrijkste conclusies van deze voorstudie worden kort in onderstaande punten samengevat:

1. De omvang van het aantal internationale kenniswerkers en internationale arbeidsmigranten is bescheiden wanneer we dat afzetten tegen het aantal banen in Noord-Nederland, namelijk respectievelijk < 1% en ca. 2%.
2. De omvang van het aantal internationale kenniswerkers en internationale arbeidsmigranten is bescheiden wanneer we dat afzetten tegen het landelijke beeld, ongeveer 3 tot 4 keer zo weinig.
3. Het feit dat van de internationale HBO en universitaire studenten in het Noorden er, na hun afstuderen, relatief weinig in het Noorden blijven werken geeft aan dat er vrij weinig baanzekerheid is, maar het biedt tegelijk ook kansen. Immers, hier liggen mogelijkheden om door gerichte acties (marketing, informatievoorziening) internationale studenten aan de regio te binden.
4. Voor de RUG en Hanzehogeschool geldt dat er de laatste jaren slechts sprake is van een beperkte mate van vertrek uit het Noorden van afgestudeerden (lichte braindrain).
5. Ondanks de (regionaal) economische crisis als gevolg van de COVID-19 pandemie blijven middellange termijnknelpunten op de arbeidsmarkt bestaan. Tot en met MBO-4 zijn er in het Noorden enige personele knelpunten te verwachten in de Landbouw in Groningen (MBO-2) en Zorg & Dienstverlening in Groningen en Drenthe (MBO-2 en MBO-3). Grote knelpunten worden verwacht in Groningen in MBO-4 Voedsel, Natuur en Leefomgeving en in Groningen en Friesland in MBO-4 Techniek, Bouw en Procesindustrie. In de Bachelor- en Mastervakken in Noord-Nederland zijn de arbeidsmarkt knelpunten (zeer) groot in de Techniek & ICT, gezondheidszorg & Welzijn, Onderwijs, Economie & Recht, Landbouw, Natuur & Wiskunde. Hierbij doen zich verschillen voor tussen provincies. Wat de tweede COVID-19 golf gaat doen met deze vooruitzichten is lastig in te schatten.
6. Uit toekomstscenario's blijkt dat de komende dertig jaar de meeste noordelijke regio's een afname te zien zullen geven in de potentiële beroepsbevolking. Alleen in die gemeenten die dienen als woongemeente voor de werkgelegenheid in de belangrijkste baankern Groningen zal de potentiële beroepsbevolking nog licht groeien (in Aa en Hunze).
7. De verwachte kwantitatieve en kwalitatieve werkgelegenheidsontwikkelingen per gemeente zijn van grote invloed op de vraag of en welke omvang migratiestromen zouden moeten hebben op de bevolkingsontwikkeling per gemeente in het Noorden.

In 2021 wordt o.a. op basis met interviews met deskundigen en mogelijk een verdiepende werksessie deze bevindingen vertaald naar aanknopingspunten voor beleid.

Adviescommissie

Joyce Walstra (voorzitter, lid namens MKB Noord)

Prof. Sietske Waslander (lid deskundige)

Prof. Jouke van Dijk (voorzitter SERNN)

Herman Bloupot (secretaris)

Pilot Energietransitie

De pilot Leven Lang Ontwikkelen in de Energietransitie in Groningen heeft in 2020 meerdere projectmatige activiteiten ondernomen in de vorm van experimenten.

Er is onder meer onderzoek gedaan naar de verbetering van een goede leercultuur binnen 10 technische MKB-bedrijven. Verder is er ingezet op een grotere slagingskans van trajecten van werkloosheid en statushouders naar werk door in gezamenlijkheid met Groningse werkbedrijven en gemeenten een 'werkfit'-programma met individueel maatwerk te ontwerpen en uit te gaan voeren. In samenwerking met Deloitte is bijgedragen aan hun door het ministerie van EZK ondersteunde project 'verborgen matches', waarin bestaande functieomschrijvingen bij technische bedrijven vertaald worden naar skillsprofielen, die vergeleken worden met een database van skillsprofielen uit andere sectoren. Voor de profielen met de hoogste matches is er in de UWV-database van Groningen gezocht naar personen die voldoen aan deze profielen om uiteindelijk uit te komen bij mensen die, door middel van een scholingstraject, in een nieuwe baan kunnen komen.

Al deze experimenten zijn gekoppeld aan de resultaten van de verschillende korte termijndoelen uit het projectplan van de pilot en hebben hun invloed op het lange termijndoel, doordat de stakeholders als 'ketenpartners' actief betrokken en deels afhankelijk van elkaar zijn in deze experimenten. De pilot heeft in 2020 vanwege COVID-19 verlenging aangevraagd bij het Nationaal Programma Groningen tot 1 april 2022. Deze aanvraag is gehonoreerd.

3. Bijeenkomst in 2020

Webinar: Werken voor en na corona

22 oktober 2020 vanuit Forum te Groningen

Nederland investeert ten opzichte van andere West-Europese landen nauwelijks in activerend arbeidsmarktbeleid. Deze conclusie viel op te maken aan het eind van de bijeenkomst die SER Noord-Nederland op 22 oktober 2020 organiseerde. Centraal stond het thema 'Werken vóór en na corona' en het gebeurde uiteraard online, in de vorm van een webinar.

Ook vóór de coronacrisis was al duidelijk dat het functioneren van de arbeidsmarkt niet altijd goed uitpakt voor een deel van de beroepsbevolking. Kritiek als 'doorgeslagen flexibilisering' of 'weinig kansen voor mensen met lage opleidingen en/of arbeidsbeperkingen' werd veel gehoord. Zowel de Commissie Regulering van Werk (kortweg Commissie Borstlap) met het advies 'In wat voor land willen wij werken', als de Wetenschappelijk Raad voor het Regeringsbeleid met het advies 'Het betere werk', hebben vanuit verschillende invalshoeken het functioneren van de arbeidsmarkt beschreven en voorstellen gedaan voor verbetering.

Urgentie

Prof. dr. Godfried Engbersen van de WRR en prof. dr. Bas ter Weel van de Commissie Borstlap lichtten de adviezen toe vanuit de beide adviesorganen. Daarna gaf Arnoud Hoogsteen, als lid van SER NN, een toelichting over het onlangs uitgebrachte advies 'De governancestructuur van de sociale werkvoorziening'. Door de coronacrisis zijn de adviezen van de commissies in urgentie toegenomen, maar veel problemen zijn in de basis nog hetzelfde.

Noordelijke situatie

Deze middag heeft er mede toe bijgedragen dat SER NN de adviezen van de Commissie Borstlap en de WRR wil vertalen naar de noordelijke situatie. In 2021 wordt hiervoor een adviestraject opgezet, waarbij onder meer ingegaan wordt op de vraag wat dit zou moeten betekenen voor de landelijke én regionale herijking van het arbeidsmarktbeleid en instrumentarium.

4. Samenstelling Sociaal Economische Raad 2020

Voorzitter	Dhr. Prof. Dr. J. van Dijk*
Werkgevers	
VNO-NCW Noord	Dhr. Drs. T. Schroor*
MKB Nederland Noord	Mevr. J. Walstra
LTO Noord	Dhr. P. Bos
Werknemers	
FNV Noord	Dhr. A. Hoogsteen*
CNV	Mevr. P. Zijlstra (<i>tot 31-12-2020</i>)
VCP	Dhr. P. van den Ban
Deskundigen	
Beleidsterrein Onderwijs	Mevr. Prof. Dr. S. Waslander
Beleidsterrein internationalisering en energie	Dhr. Prof. Dr. Ir. R. Rabbinge*
Beleidsterrein Economie	Dhr. Prof. Dr. S. Brakman
Secretariaat	
Algemeen Secretaris	Dhr. H. Bloupot*
Secretariële en projectondersteuning	Mevr. M. Bish

* *Tevens lid van de agendacommissie SERNN*

5. Financiën

De provincie Groningen en de nationale SER leveren jaarlijks een structurele bijdrage aan SERNN van maximaal €100.000,= per organisatie. Hiermee is de onafhankelijke adviesrol van de SERNN voor de komende jaren gegarandeerd.

Begroting en realisatie 2020

	Begroot 2020		Realisatie 2020	
Kosten SER NN	€	€	€	€
<u>Personeelskosten</u>		122.000		119.863
Salarissen (alg. secr.*/proj. ondstr*)	90.000		102.598	
Stagevergoedingen	5.000		0	
Vergoeding voorzitter / deskundigen	22.000		17.211	
Reis- en verblijfskosten	4.000		54	
Studie en opleiding	1.000		0	
<u>Huisvesting</u>		20.000		16.420
Huur**	20.000		16.420	
<u>Kantoorkosten</u>		8.000		4.548
Telefonie	500		1.618	
Website/ICT	2.500		230	
Kantoorartikelen/frankeren	1.000		994	
Drukwerk en opmaak	3.000		135	
Overige kantoorkosten	1.000		1.571	
<u>Algemene kosten</u>		20.000		20.665
Vergaderkosten	2.000		1.641	
Diverse kosten externe opdrachten/representatie/conferenties	16.000		18.706	
Parkerplaatsen	2.000		318	
<u>Inhuur t.b.v. adviesvragen</u>		30.000		8.700
Externe deskundigheid	30.000		8.700	
Totaal		200.000		170.196

*Aanstellingen voor 0,5 resp. 0,6 fte.

**Betreft huidige locatie

Inkomsten	€
Provincie Groningen (basis)	100.000
SER Nederland (basis)	100.000
Totaal	200.000